

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroška ulica št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O slovenskih šolah na Štajerskem.

(V dež. zboru v Gradcu govoril poslanec dr. Serneck.)

Visoka zbornica! Začenjam z željami, katere je izrekel gosp. poslanec dr. Starkel. Dejal je: da nam Slovencem privoši naše slovenske šole in da ne želi, da bi se Nemci vtikali v naše šolske zadeve, na drugi strani pa naj tudi mi Nemcem pustimo njihove šole in naj ne damo, da bi nemški otroci v naših šolah hirali.

Na to odgovarjam: kjer gre za otroke nemških starišev, tam nimamo drugemu delu njegove želje ničesar ugovarjati. V večjih mestih kakor v Celju, Mariboru imajo tudi nemške šole. Obžalujemo samo, da zaidejo morda tudi slovenski otroci v take nemške šole, kjer ne pridejo naprej in kjer se ničesar ne nauče, ker so samo slovenskega jezika zmožni. Nemcem privošimo tak poduk, kakršen imajo.

— Vse drugo pa je, ako naj mi gledamo? kako pri sedaj poskušani ustanovitvi nemških šol hočejo slovenske otroke vanje vleči, ker zakonito potrebnega števila nemških otrok niti ni. Ako se v šole s samonemškim učnim jezikom, katere učitelji ne znajo slovenskega, z agitacijo in z drugimi pripomočki prilové slovenski otroci in se silijo, sedeti v takih šolah, potem je to nezmisel, kakor se je celo v tej zbornici z visokega mesta pripoznalo. Nespametno je, vabiti slovenske otroke, ki ne znajo nemškega jezika, v šolo, kjer zna učitelj samo nemški jezik. Takih slučajev bi mogel dovolj navesti, za vzgled pa imenujem privatno šolo v Štorah, ustanovljeno lansko leto. V to šolo hodi mnogo otrok, ki ne znajo nobene nemške besede in ne morejo poduku slediti.

Na zakon, ki zahteva, da so naj otroci s 14. letom izstopivši iz šole popolno podučeni v predmetih ljudskih sol, se ne gleda, in zato se postavno predpisana izobrazba slovenskih otrok, ki morajo šolo obiskovati, ne bo v takih šolah nikdar dosegla. Teh načel in resnic naj bi se spominjale šolske oblasti, kadar so naprošene za sodelovanje pri ustanavljanju nemških šol na Spodnjem Štajerskem. V nasprotju s tem pa moram potrditi, da postopajo vladni uradniki pri ustanavljanju nemških šol z največjo gorečnostjo.

Vladni uradniki — govorim o šoli v Vojniku — bi ne bili smeli dopustiti, da se za Nemce vpišejo tisti otroci, ki ne znajo čisto nič nemškega jezika ali samo nekatere besede in ki niso sposobni slediti poduku.

Nemška šola v Vojniku še ni ustanovljena in upati je, da se ne ustanovi, ali že to je naredilo slab vtis, da se je okrajni glavar Celjski postavil dotičnemu gibanju na čelo in da se ljudje niso vpraševali »ali hočete otroke pošiljati v nemško ali v dvojezično šolo«, nego da so se vpraševali, če hočejo otroke pošiljati v čisto nemško ali v čisto slovensko šolo. To vprašanje

ni razmeram primerno, ker v Vojniku ni čistoslovenske šole, ampak samo dvojezična in ker živa duša tam na ustanovitev samoslovenske šole ni mislila. Ljudje so odgovarjali: mi hočemo dvojezično šolo, kakršna je bila doslej. Ko so zapisovali glasove v zapisnik, ni se mogla dosti jasno zapisati volja tistih, ki so glasovali, ker niso bili stvarno, pravilno vprašani.

Mi privošimo Nemcem nemški poduk, užaljeni pa smo in pritožujemo se, da se silijo slovenski otroci v nemške šole, kjer ne morejo slediti poduku, in kjer naj postanejo janičarji našega naroda. To pa je res, kar je povedal gosp. dr. Starkel z občudovanja vredno odkritosrčnostjo, da je za nemške otroke na Spodnjem Štajerskem jako dobro, ako se slovenski učé.

V prejšnjih časih in do najnovejše dobe se je to načelo v malih mestih in trgih tudi upoštevalo. Spominjam se, iz svoje mladosti, ko sem hodil v ljudsko šolo, da so prihajali k skušnjam okrajni predstojniki in drugi odlični možje, ki so Slovencem in Nemcem priporočali učenje slovenskega jezika s pristavkom, da jim bo znanje tega jezika še koristilo. Tista gorečnost pa, katero je bilo videti v Vojniku, zastopa nasprotno načelo, da se namreč čim bolj mogoče zajezi učenje slovenskega jezika.

Pri dotičnem uradniku se pogreša razumevanje za prave potrebe prebivalcev. Kot načelnik in predsednik okrajnega šolskega sveta bi moral dotični gospod pač vedeti, da je tudi Nemcem želeli, da naj obstojé v krajih, kjer je prebivalstvo večinoma slovensko, kakor v Vojniku, dvojezične šole, da tam samonemška šola sploh ni na mestu in da v tako šolo posebno taki otroci ne smejo hoditi, ki nič nemškega ne znajo.

Razven Vojnika naj bodo omenjeni še: Slovenska Bistrica, Brežiče in nekateri drugi kraji, kjer so dvojezične šole; tam je podučni jezik tako urejen, da tako nemški kakor slovenski otroci dobro napredujejo.

(Konec prih.)

Nova občina in njeni srečni prebivalci na Slatini.

Dne 12. februarja so v Gradcu zopet pokazali, da nimajo srca za kmeta, ampak le za liberalno gospodo. Sklenili so namreč iz Slatinske občine iztrgati oni kos zemlje krog Slatine, katerega imajo v lasti najstrastnejši liberalni nemškutarji, kar jih je menda rodila majka slovenska, ter osnovati novo občino. Da bi bile razmere drugačnje, ne bi oporekali tej izločitvi, saj pleve in zrnje skupaj ne sodi. Toda tu se gre za največjega davkoplačilca, za Slatino. Zakaj bi pa od nje, ki je deželna, imeli koristi le nekateri slatinski liberalci? V

Gradeu se je reklo, da to izločitev zahtevajo »slatinske koristi«. Mi pa teh »koristij« ne najdemo nikjer, ako bi jih tudi z Diogenovo svetilnico iskali pri belem dnevu. Ali je bila okolica kedaj Slatini na škodo? Ravno nasprotno, kmet ima škodo; kajti primanjkuje mu dobrih delavcev in poslov, ker vse vre na Slatino — tlake delat. Na starost pa naj zopet okolica redi te izsesane delavce! Morebiti bo pa novi odbor prihodnje občine Slatini delal več časti in ji pripomogel do večje veljave, kakor sedanjí? Menimo, da ne. Nahajalo se bo sicer v novem občinskem odboru več gosposkih sukenj, pa v njih bodo tičali gospodje, ki so na slabem glasu neravnega življenja, kateri poleg cerkvenih zapovedij tudi ne poznajo šeste in sedme božje, so slabi gospodarji, večinoma kridatarji. Po krščanskem prepričanju pa ima pred svetom več časti in veljave pošten, preprost kmet, kakor pa tak gospod.

Ne slatinske koristi, ampak sulvereinska šola zahteva novo, od kmetov neodvisno občino. Vsi naši dogodki in pojavi zadnjih šestih let se sučejo krog omenjene šole, kakor zemlja okolu solnca. Slatinčani jo hočejo otvoriti, ostali Križevljani se vstavljaó temu. Ta obestranski napor in nepoštenost Slatinčanov v občinskem gospodarstvu odprla sta treznomisločim volilcem oči ter očistila občine svetokriške nemškutarsko-liberalnega plevla. Ko so pa Slatinčani zgubili vse zaveznike svoje, ne ostaja jim drugega, kakor poskakati v lastni koš ter v svoji samopridnosti potegniti za seboj slatinsko zdravíšče. Rešena je vsaj zemlja od Potočnika do Žumer Franca, od Smogarja do Ožgana in ž njo rešena sulvereinska šola. O blažena slatinska dolina, zdaj boš postala zemeljski raj; tvoji prebivalci bodo okušali ono srečo, katere sta bila deležna prva roditelja, dokler nista jedla prepovedanega sadu! Toda počakajte, ki ste se križali in podpisavali, ko boste vgriznili v grenko sulvereinsko jabelko, — ko se vam bo odprla sulvereinska šola, bodo vas slatinski gospodje izgnali iz raja. Prišla bo ostra pokora hudih plačil: treba bo popravljati že šest let nerabljeno šolsko poslopje in ta popravila in oskrbljevanja toli ogromnega zidovja sledila bodo vsako leto; treba bo plačevati letne šolske stroške in slednjič plačati šolo, na kateri je dolgov celih 10.000 gld. Ako je cela svetokriška nadžupnija s Slatino vred v 17 letih splačala komaj 7.000 gld., — sami pa veste, da obč. doklade niso bile majhne — kedaj pa hočete vi sami splačati tako ogromno svoto? To pa tembolj, ker se imate splačati z nami svetokriško šolo in bodete stokali pod komando slabih občinskih gospodarjev. Že so obljubili v nekem graškem časopisu, da bodo na občinske stroške skrbeli za boljšo razsvetljava in stražo (policijo) na Slatini, potem bo pa prišlo še to in ono in nova občina ne bo nam, ampak po resnici Slatini na korist!

Cerkvene zadeve.

† Č. g. Martin Sattler, župnik Majšberški.

V Dravinjski dolinici, pri začetku krasne nove ceste, ki drži čez Črnogoro v Ptuj, leži v zatišju vas Majšberg. Na vzhodni strani cerkve se vidijo na precej strmem griču razvaline Majšberskega grada; na zapadni pa stoji župna hiša, ki je bila dne 14. februarja t. l. torišče solz in žalosti, kajti iz nje se je pomikal veličastnožalni sprevod. Nesli smo umrlega župnika, č. g. Martina Sattlerja, k večnemu počitku. Sila mnogo ljudstva je navrelo od vseh strani; došlo je tudi 23 duhovnikov, izmed katerih je imel Bistriški kanonik in

dekan preč. g. Hajšek nagrobni govor. Čitateljem »Slov. Gospodarja« bi tudi jaz rad podal ranjkega skromno sliko.

Martin Sattler se je porodil na Črnigori dne 9. novembra 1828 in bil posvečen v mašnika leta 1854. Kaplanoval je na Nemškem, dokler se ni sekovske škofije slovenski del prideljal lavantinski, žal, da ne ves. Župniji Sv. Duh in Kaplja ste popolnoma slovenski: Lučka, Gomilska in Spielfeldska pa deloma. V zadnjih treh so razmere za Slovence kaj žalostne; šole so do čista nemške; a tudi v cerkvi se krči slovenska služba božja od leta do leta bolj, ker primanjkuje v Graški škofiji slovenskih duhovnikov. — Pokojnik je bil potem kaplan na Muti, pri Sv. Križu na Murskem polju, pri Sv. Magdaleni v Mariborskem predmestju; župniški upravitelj (provizor) pri Sv. Lovrencu v Puščavi in Vuhradu, od koder je došel leta 1869. za župnika v Majšberg. Letos bi ravno obhajal 25letnico svojega župnikovanja in 40-letnico duhovstva. Veselil se je tega; ali Bog je drugače obrnil.

Ranjki je bil vnet duhovnik; naslikati in popraviti je dal cerkev; oskrbel nov križev pot; namerjal prizdati Lursko kapelico, za katero je volil 600 gold. Bil je jako čistan govornik; glas je imel krepek in jasen.

Pokojnik je bil narodnjak iz vsega srca. Ljubezen do naroda svojega je kazal javno in dejansko. Še dne 8. februarja je govoril navdušeno v hiši župana Turkuša zbranim občinskim odbornikom, naj bodo vrli narodnjaki in naj pokažejo to pri vsaki priliki. To je bila njegova narodna oporoka (testament), kajti že drugi dan ob 10. uri ga je zadela kap (mrtvoud). Upali smo, da se okreva; ali v nedeljo zvečer mu postane huje, in v ponedeljek ob 7. uri zaran je izdihnil svojo blago dušo.

Naj še pristavim tem vrsticam dva dogodka, katera nam je pokojnik rad pripovedoval in ki sta značilna za-nj. Ko je kaplanoval pri Sv. Magdaleni, hodil je tu in tam na lov. Nekega dne so našli v Radvanju prestreljeno »frankfurtareo« ali nemško zastavo. Nemčurji so takoj obdolžili ranjkega, da je on storil to grozno pregreho; ali to je bilo le golo klevetanje; vendar kaže ta primerljaj, kako zlobno so obreklivali nemškutarji že tedaj može, ki niso bili narodni Nikodemi. Najrajši pa nam je pravil, kako smešno so nemškutarili takratni učitelji. Leta 1838. se je peljal iz Slatine čez Črnogoro Hrvatski ban Jelačić. Učitelj nastavi ob cesti svojo šolsko mladež ter jej v glavo zabije, da morajo slavnega Hrvata pozdraviti: »Vivat Banus, bis er fort ist!« (Živijo ban, dokler se ne odpelje!) Otroci so mislili, ne umeč teh besed, da morajo vse povedati, kar jim je šolnik vtepel v glavo, zatorej so res vpili na ves glas: »Vivat Banus, bis er fort ist!« —

Končam te vrstice z besedami preč. g. kanonika Bistriškega: Župljani Majšberški, ne pozabite blagega g. župnika, kakor ga jaz ne pozabim nikedar! Dobri sosed, počivaj v miru! Črnogorski.

Božja pot Matere božje v Kokarjih.

Da je na kvaterni petek v postu pri Rečiški podružni cerkvi Matere božje v Kokarjih veliki shod, znano je daleč okrog. Ta vest sega celo čez meje Štajerske dežele, na Kranjsko in Koroško, ker tudi od tam pridejo takrat romarji.

Ima pa ta shod tudi svojo zgodovino, kar nam spričuje 300 let stara spominska podoba, katera se v cerkvi poleg drugih nahaja. Dolgi nemški napis*) te podobe nam pové, da je Kašpar Pinter, opat benedik-

*) Glej Ig. Orožen, »Das Benediktiner-Stift Oberburg« stran 195 in 196.